

چگونه فناوری‌های جدید مسیر را برای فراگیری مالی باز می‌کنند؟

تقویت فراگیری مالی و دسترسی به منابع مالی می‌تواند کمک‌های مهمی به توسعه اقتصادی کند، تحرک اجتماعی را ممکن می‌سازد و تضمین می‌کند که تعداد بیشتری از مردم می‌توانند به طور کامل و مؤثر در اقتصاد مشارکت داشته باشند.

فراگیری مالی، کلید ایجاد یک جامعه منصفانه، عادلانه و همچنین یک اقتصاد پررونق است. با این حال، چالش‌هایی برای تقویت فراگیری مالی، به ویژه در کشورهای در حال توسعه وجود دارد.

فناوری‌های جدید می‌توانند به بهبود دسترسی به محصولات و خدمات مالی مقرون‌به‌صرفه کمک کنند.

فراگیری مالی نه تنها سنگ بنای یک جامعه عادلانه و منصفانه، بلکه یک اقتصاد پررونق است. تقویت فراگیری مالی و دسترسی به منابع مالی می‌تواند کمک‌های مهمی به توسعه اقتصادی کند، تحرک اجتماعی را ممکن می‌سازد و تضمین می‌کند که تعداد بیشتری از مردم می‌توانند به طور کامل و مؤثر در اقتصاد مشارکت داشته باشند.

در تعریف بانک جهانی، فراگیری مالی به این معناست که افراد و کسب‌وکارها به محصولات و خدمات مالی مفید و مقرون‌به‌صرفه مثل تراکنش‌ها، پرداخت‌ها، پس‌انداز، اعتبار و بیمه، که به روشی مسئولانه و پایدار ارائه می‌شود دسترسی داشته باشند تا نیازهای آنها را برآورده کند.

فراگیری مالی چالش‌های اجتماعی را حل می‌کند

فراگیری مالی به حل مسائل اجتماعی مانند رشد اقتصادی، اشتغال، کاهش فقر و برابری درآمد در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه کمک می‌کند. با این حال، مسائل و چالش‌های تقویت فراگیری مالی به ویژه در کشورهای در حال توسعه زیاد هستند.

جالب است بدانید فراگیری مالی باعث رشد تولید ناخالص داخلی، در اقتصادهای در حال توسعه می‌شود. همچنین به عنوان یک عنصر کلیدی در مسائل اجتماعی، فراگیری مالی به ویژه در مقابله با نابرابری درآمد و فقر از طریق افزایش فرصت‌های پیشرفت برای جمعیت‌های محروم در اقتصادهای نوظهور مفید است.

دسترسی به یک حساب یا انجام یک تراکنش معمولاً به عنوان اولین گام در جهت فراگیری مالی از طریق توانمندسازی افراد برای انجام پرداخت‌ها و همچنین پس‌انداز پول‌هایشان تلقی می‌شود.

این بدان معنی است که آنها می‌توانند زندگی خود را راحت‌تر بگذرانند، به سمت دستیابی به اهداف خود حرکت کنند، برای شرایط اضطراری آماده شوند، کسب‌وکار خود را توسعه دهند، در آموزش و مراقبت‌های بهداشتی سرمایه‌گذاری کنند و دسترسی آسان‌تر به سایر خدمات مالی مانند بیمه و اعتبار داشته باشند.

یک سوم بزرگسالان جهان بدون بانک

اگرچه گام‌های مهمی برای افزایش فراگیری مالی برداشته شده است، اما داده‌های بانک جهانی نشان می‌دهد که ۶۹ درصد از بزرگسالان در سراسر جهان حساب بانکی دارند و طبق آخرین گزارش Findex، تقریباً یک سوم بزرگسالان، یعنی حدود ۱,۷ میلیارد نفر، بدون حساب بانکی باقی مانده‌اند.

این گزارش همچنین موانعی را که زنان با آن روبه‌رو هستند را بررسی می‌کند. علی‌رغم پیشرفت کلی در فراگیری مالی، شکاف جنسیتی در مالکیت حساب از سال ۲۰۱۱ تا کنون در حد ۹ درصد باقی مانده است.

فناوری‌های جدید در راستای فراگیری مالی

همان‌طور که ما به دنبال برداشتن گام‌های بیشتر برای کاهش شکاف نابرابری مالی هستیم، به راه‌حل‌ها و رویکردهای جدید برای ایجاد تفاوت روی می‌آوریم. در این مسیر، همه‌گیری کرونا پذیرش فناوری‌های جدید را تسریع کرده است.

مثلاً با توجه به اقدامات فاصله‌گذاری اجتماعی، در سال ۲۰۲۱ تعداد تراکنش‌های پرداخت بدون تماس در ترکیه در مقایسه با سال ۲۰۲۰ دو برابر شده که این رقم، نیمی از کل پرداخت‌های درون‌فروشگاهی را شامل می‌شود، این در حالی است که بر اساس اطلاعات مرکز کارت ترکیه، مبلغ پرداختی در این موضوع سه برابر شد.

رویکرد فراگیری مالی به یافتن راه‌حل برای مشکلات عمومی به جای رفع نیازهای خاص جوامع تغییر کرده است. برای حمایت از فراگیری مالی، کشورها نیاز به توسعه اکوسیستم‌های فین‌تکی دارند که به دسترسی بیشتر خدمات مالی برای تعداد فزاینده‌ای از مردم کمک می‌کند.

مراکز مالی جدید از فناوری های نو ظهور پشتیبانی می‌کنند

مراکز مالی متنوعی در دنیا در حال شکل‌گیری است که فناوری‌های مالی را پشتیبانی می‌کنند و با ایجاد پایگاهی برای شرکت‌های فین‌تکی برای آزمایش محصولات، فناوری‌ها و اپلیکیشن‌های خود در یک شبیه‌ساز نظارتی، باعث رشد آنها می‌شوند. فناوری‌های جدید نیز با تحول دیجیتال و تجارت الکترونیکی موجب توسعه کارآفرینان فردی و SMEها شده‌اند.

به عنوان مثال، راهکارهایی وجود دارد که می‌تواند تلفن همراه را به یک پوز تبدیل کند و نیازهای شرکت‌های کوچک و متوسط (SME) را با دسترسی به سیستم مالی و افرادی که از کارتهای اعتباری استفاده می‌کنند، برطرف کند.

بنابراین با پیشرفت مداوم فناوری، دسترسی مردم به محصولات و خدمات مالی امکان‌پذیرتر خواهد شد و فراگیری مالی را به سطوح بسیار بالاتری سوق می‌دهد. همچنین پتانسیل زیادی برای ابزارهای جایگزین به منظور کمک به افراد برای تبدیل‌شدن به بخشی از اکوسیستم سرمایه‌گذاری وجود دارد.

فراگیری مالی در تامین مالی اسلامی

در تامین مالی اسلامی، فراگیری مالی مستلزم دسترسی به منابع مالی از دو نقطه است: توسعه قراردادهای مشارکت در ریسک از طریق تأمین مالی بدون بهره و ارائه ابزارهای توزیع مجدد درآمد برای کاهش فقر.

تامین مالی اسلامی تقسیم ریسک را ترویج می‌کند

تامین مالی اسلامی مجموعه‌ای از ابزارهای مالی را ارائه می‌کند که به جای انتقال ریسک، تقسیم ریسک را در سیستم مالی ترویج می‌کند.

به علاوه، از ابزارهای تقسیم مجدد ریسک حمایت می‌کند که از طریق آن، بخش اقتصادی توانمندتر جامعه، خطراتی را که بخش اقتصادی کم‌توان با آن مواجه است را تقبل می‌کند.

روش‌های مرسوم افزایش فراگیری مالی را می‌توان از طریق ابزارهای مالی اسلامی توسعه داد و امکان تقسیم ریسک را فراهم کرد.

تامین مالی دیجیتال

امروزه به لطف فناوری‌های جدید، مدل‌های تجاری متحول‌کننده در دسترس است. از اوایل سال ۲۰۲۰، ابزارهایی مانند پول الکترونیکی، توانستند به طور قابل توجهی دسترسی مالی را برای کسانی ایجاد کنند که حساب بانکی نداشتند.

با چشم‌انداز دستیابی به میلیاردها مشتری جدید، بانک‌ها و طیف گسترده‌ای از سازمان‌های غیربانکی، با تکیه بر رویکردهای دیجیتالی که سال‌ها برای بهبود کانال‌های دسترسی برای این افراد توسط بخش رسمی مهیا شده بود، شروع به ارائه خدمات مالی دیجیتال به جمعیت محروم کرده‌اند. خدمات مالی دیجیتال، از جمله مواردی که شامل استفاده از تلفن همراه است اکنون در بیش از ۸۰ کشور راه‌اندازی شده که برخی از آنها به مقیاس قابل توجهی رسیده‌اند. در نتیجه، میلیون‌ها مشتری فقیر محروم از خدمات، از تراکنش‌های صرفاً مبتنی بر پول نقد به خدمات مالی رسمی، پرداخت‌ها، نقل و انتقالات، پس‌انداز، اعتبار، بیمه و حتی اوراق بهادار با

استفاده از تلفن همراه یا سایر فناوری‌های دیجیتال دسترسی پیدا کردند و با ظهور فناوری‌های جدیدتر، فراگیری مالی به سرعت در حال رشد است.

تامین مالی دیجیتال شامل به کارگیری ابزارهای دیجیتالی با صرفه‌جویی در هزینه برای دست‌یابی به جمعیت‌هایی است که در حال حاضر از نظر مالی محروم و دارای خدمات ضعیف هستند.

ریسک‌های خدمات مالی دیجیتال

در حالی که خدمات مالی دیجیتال اغلب مزایای قابل توجهی به ارائه‌دهندگان و کاربران ارائه می‌دهد، اما خطرات نیز در استفاده از خدمات مالی دیجیتال وجود دارد که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- روابط قراردادی جدید بین مؤسسات مالی و اشخاص ثالث
- رفتار نظارتی متفاوت با محصولات مشابه
- هزینه‌های ناشناخته و در عین حال غیرقابل پیش‌بینی برای کاربران بی‌تجربه و آسیب‌پذیر
- استفاده از داده‌ها به صورت غیرمجاز و مسائلی که در مورد حریم خصوصی و امنیت داده‌ها ایجاد می‌شود

مولفه‌های اساسی تامین مالی دیجیتال

پلتفرم‌های دیجیتال مشتریان را قادر می‌سازد تا با استفاده از دستگاه‌هایی که داده‌های تراکنش را ارسال و دریافت می‌کنند، نقل و انتقالات را انجام دهند و پول خود را به صورت الکترونیکی ذخیره کنند.

دستگاه‌های مورد استفاده مشتریان می‌توانند دستگاه‌های دیجیتالی (تلفن‌های همراه و غیره) باشند که اطلاعات را انتقال می‌دهند یا ابزارهایی (کارت‌های پرداخت و غیره) که به یک دستگاه دیجیتال مانند پایانه‌های فروش (POS) متصل می‌شوند.

خرده‌فروشی‌ها که یک دستگاه دیجیتال متصل به زیرساخت‌های ارتباطی برای انتقال و دریافت جزئیات تراکنش دارند، مشتریان را قادر می‌سازند تا پول نقد را به پول الکترونیکی تبدیل کنند و پول ذخیره شده را دوباره به پول نقد تبدیل کنند.

همچنین توسط بانک‌ها و سازمان‌های غیربانکی، از طریق پلتفرم‌های دیجیتال، به افرادی که از نظر مالی محروم هستند، خدمات مالی متنوعی مثل اعتبار، پس‌انداز، بیمه و حتی اوراق بهادار ارائه می‌شود.

برای ۲,۵ میلیارد بزرگسالی که به دلیل عدم دسترسی مؤثر به خدمات مالی رسمی صرفاً به صورت نقدی معامله می‌کنند، دسترسی دیجیتالی به خدمات مالی ممکن است تحول‌آفرین باشد. مزایای فراگیری مالی دیجیتال برای افراد محروم از خدمات مالی به شرح زیر است:

- معمولاً هزینه‌های پایین‌تر پلتفرم‌های تراکنش دیجیتال به مشتریان امکان می‌دهد در مقادیر ناچیز و نامنظم تراکنش‌های خرد انجام دهند و به آنها کمک می‌کند تا درآمد و هزینه‌های مشخصاً نابرابر خود را مدیریت کنند.
- علاوه بر این ارائه خدمات مالی متناسب با نیازهای مشتریان و شرایط مالی آنها با خدمات پرداخت، انتقال و ذخیره ارزش تعبیه شده در خود پلتفرم دیجیتال و داده‌های تولیدشده در آن امکان‌پذیر می‌شود.
- از طریق پلتفرم‌های دیجیتالی خطرات سرقت و سایر جرایم مالی ناشی از معاملات مبتنی بر پول نقد، همچنین هزینه‌های مربوط به معاملات نقدی و استفاده از ارائه‌دهندگان غیررسمی کاهش می‌یابد.
- همچنین پلتفرم‌های دیجیتالی با ایجاد امکان انباشت دارایی، به ویژه برای زنان باعث افزایش مشارکت اقتصادی آنها می‌شود و توانمندسازی اقتصادی را ارتقا دهد.

تامین مالی دیجیتال همچنین خطراتی را برای مشتریان آسیب‌پذیر محروم از خدمات مالی که از فرصت‌ها سود می‌برند، به همراه دارد:

- ۱- خطرات جدید برای مشتریان به دلیل عدم آشنایی آنها با محصولات، خدمات و ارائه دهندگان و در نتیجه آسیب‌پذیری آنها در برابر استثمار و سوءاستفاده.
- ۲- فناوری دیجیتال می‌تواند باعث اختلال در سرویس و ازدست‌دادن داده‌ها و همچنین خطر نقض حریم خصوصی یا امنیت ناشی از انتقال دیجیتال و ذخیره‌سازی داده‌ها شود.
- ۳- مسائل نظارتی کلیدی که در موضوع تامین مالی دیجیتال مطرح می‌شود به قوانین مبارزه با پولشویی و مقابله با تامین مالی تروریسم (AML/CFT)، مقررات پول الکترونیکی، حمایت از مصرف‌کننده، مقررات سیستم پرداخت و رقابت مربوط می‌شود. بسیاری از این مسائل در صلاحیت رگولاتورها است، که نیاز به ارتباط و همکاری مؤثر بین آنها وجود دارد.

مدل‌های فراگیری مالی دیجیتال در حال ظهور در کشورهای سرتاسر جهان، شرکت‌کنندگان جدیدی را به بازار معرفی می‌کنند و نقش‌ها و ریسک‌ها را متفاوت از رویکردهای سنتی ارائه خدمات مالی تعریف می‌کنند. برخی از ریسک‌ها در اکثر یا همه رویکردها برای گنجاندن مالی دیجیتال مشترک هستند. مثلاً مشارکت اپراتورهای شبکه تلفن همراه (MNOs)، چه به عنوان صادرکنندگان پول الکترونیکی یا به عنوان کانالی برای یک بانک یا ارائه‌دهندگان مشابه، خطرات بالقوه خاصی دارد که با رویکردهای بدون MNO متفاوت است. برخی از ریسک‌ها توسط مدل پلتفرم تراکنش دیجیتال ایجاد می‌شوند. در نهایت، برخی از خطرات مربوط به ارائه خدمات مالی اضافی فراتر از پرداخت‌ها، نقل و انتقالات و خدمات ذخیره‌سازی ارزش است که توسط خود پلتفرم تراکنش دیجیتال ایجاد می‌شود.

منبع:

<https://www.weforum.org>

<https://www.worldbank.org>

ترجمه توسط عصربانک به سفارش داتین